

BLÅSERKONFERANSEN 2018

Dato: 7. – 8. juni 2018

Sted: Stavanger Kulturskole

Sentrale spørsmål

Hva er det beste praksis undervisning når man har 22,5 minutt til disposisjon?

Hvilken betydning har dirigenten og læreren for blåsernes utvikling?

Hvordan få til tidlig talentutvikling i samarbeid med skolen?

Hvordan kan et godt korps være den beste arenaen for en blåser å utvikle seg på?

Hvordan kan talentfulle blåsere lære av en strykers måte å jobbe på?

Hva skal til for å få jobb som blåser i dag – og i fremtiden?

INNHold/ AGENDA

Side 4: ÅPNING

Ved Anders Hall Grøterud og Marianne Solheim Moberg

Side 5: CATCH AND RELEASE

Hvordan rekruttere og undervise talentfulle treblåsere i dag og i fremtiden? Av Cecilie Løken

Side 6: HVA SLAGS LÆRER ØNSKER JEG Å VÆRE?

Tanker om talentutvikling på messing. Av Frøydis Ree Wekre

Side 8: TIDLIG TALENTUTVIKLING OG SPISSING

Eksempler fra barne-, ungdoms- og videregående skole. Av Alf Richard Kraggerud, prorektor ved Barratt Due, Randi Krogvold Lundqvist, seksjonsleder for blås, Unge talenter Barratt Due og Elin Holmen Kurverud, seksjonsleder for blås og slagverk ved Musikk på Majorstuen

Side 9: TALENTKOLLEKTIVET

Hvordan utvikle talentet sitt i en gruppe? Av Morten Øvrebekk, dirigent av Tasta Skolekorps

Side 12: PANEL-SAMTALE

Fasilitator: Anders Hall Grøterud

Side 14: KONSERT MED CHRISTIAN IHLE HADLAND OG OSLO KAMMERAKADEMI

Side 15: TALENTUTVIKLING PÅ 22,5 MIN

Av Randi Krogvold Lundqvist og Elin Holmen Kurverud

Side 16: MORGENDAGENS ORKESTERMUSIKER: UNG, LOVENDE OG UENDELIG ERFAREN

Hva skal til for å imøtekomme tilsynelatende umulige krav? Av David Friedemann Strunck, solooboist i Oslo Filharmoniske Orkester

Side 17: FRA SKOLEKORPS TIL PROFESJONELL MUSIKER

Intervju med Vidar Nordli om hans vei fra talent til profesjonell utøver. Intervjuet av Anders Hall Grøterud.

Side 19: PANEL-SAMTALE ETTER GRUPPEARBEID

Fasilitator: Anders Hall Grøterud

Side 20: MED BLIKK FOR POTENSIALE

Fremtidens dirigenter som talentutviklere. Av Harald Eikaas

Side 21: [EN STRYKERS BETRAKTNINGER OM TALENTUTVIKLING INNEN BLÅS](#)
Av Alf Richard Kraggerud

Side 22: [OPPSUMMERING](#) av konferansen
Vi runder av det faglige og oppsummerer utbyttet av dagene

Side 23: [VEDLEGG](#)

Side 24: [NETTLINKER](#)

Side 25: [OM SENTER FOR TALENTUTVIKLING BARRATT DUE](#)

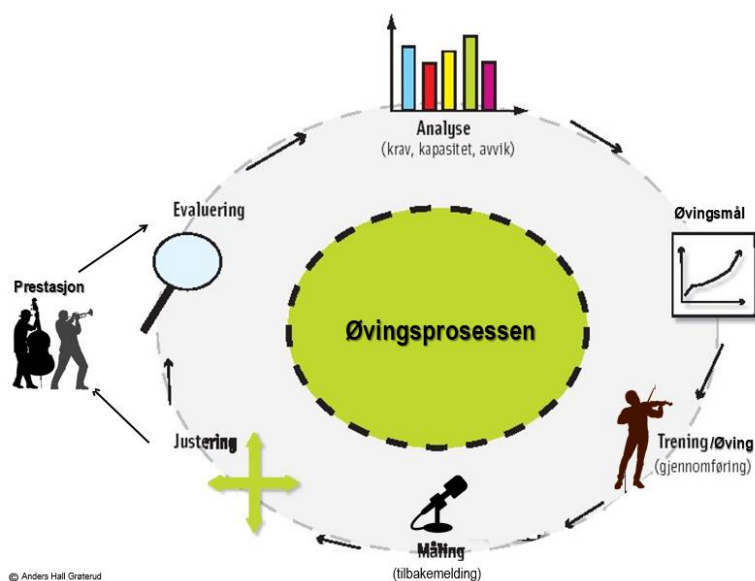

ÅPNING

Konferansen ble åpnet av Anders Hall Grøterud og Marianne Solheim Moberg torsdag 7. juni.

Anders Hall Grøterud (leder, Senter for talentutvikling Barratt Due)

- Under fjorårets konferanse var det påmeldt ca. 40 – 45 stk. deltakere og i år har vi passert 100 stk. påmeldte pedagoger, lærere og nøkkelpersoner!
- Musikkbransjen er blitt global og under de fleste prøvespill i dag konkurrerer norske musikere med musikere fra hele verden. Nivået stiger stadig.
- Det profesjonelle musikkliv består av grunnopplæring, talentutvikling og høyere utdanning
- Omfanget innenfor det midterste segmentet er relativt sett mye mindre enn de andre to, og det er stort behov for å få opp antall talentutviklingsplasser i alle regioner
- Talentbegrepet kan være vanskelig å definere, og mange har en opplevelse av at man enten er født sånn eller blitt sånn.
- Anders Ericsson er i sin bok «Peak» opptatt av at alle mennesker har en gave; muligheten til å tilpasse oss når vi utsettes for påvirkning og stimuli, f.eks. gjennom øving
- Her blir TalentUTVIKLING viktig, der vi fokuserer mer på det vi kan påvirke, enn utgangspunktet vi er født med.
- Samtidig er det helt avgjørende å kjenne til hva som kreves for å bli god
- Begrepene glød, innsats og læring rommer mye av det som skal til for utvikle seg godt.
- Det henvises ofte til 10 000 timers øving, men det er av stor betydning hvordan man bruker timene, f.eks. at man øver nok på det som er vanskelig.
- Boktips: *Talentets indre kamp* av Anja Hammerseng Edin. Boken omhandler viktige spørsmål knyttet til talentutvikling - Hva er et talent? Hva er de viktigste faktorene for å bli riktig god i noe? Hvordan kan vi utvikle mental styrke hos utøvere, slik at de makter å fortsette når det begynner å bli vanskelig?
- Det er viktig å ha forbilder og ha troen på at man kan få det til
- Eksempel: Triatlonforbundet spurte seg selv for 7 år siden hva som måtte til for å nå toppen. De kom frem til at det var behov for å ha et større fokus på talentutvikling. Hva gjør de beste rundt omkring i verden, hvordan jobber de, hvilket utstyr har de? Forbundet etablerte videre et samarbeid med Olympiatoppen for å kunne trene til å bli best i verden. I april i år tok tre av utøverne på triatlonlandslaget hele pallen under verdenscupen i triatlon på Bermuda. Det er et eksempel på at det man betrakter som umulig er mulig dersom man jobber langsiktig.

Marianne Solheim Moberg (assisterende rektor, Stavanger Kulturskole)

- Unge talenter Bjergsted (UtB) ble etablert høster 2015 som en felles videreføring av Lørdagsskolen i Stavanger og UiS sitt program Unge Musikere. Det er et regionalt talentutviklingsprogram for spesielt interesserte og talentfulle unge elever i musikk. Elevene får individuell undervisning med lærer på et høyt kunstnerisk nivå, spiller mye kammermusikk, deltar på teoriundervisning, deltar på mange konserter og får mye orkester- og banderfaring som skal gjøre dem i stand til å løse en eventuell opptaksprøve i høyere musikkutdanning
- Stavanger Kulturskole stod ferdig i 2012
- Flere av elevene i talentprogrammet kommer fra andre kommuner og reiser inn til Stavanger for å få undervisning
- Elevmassen på talentprogrammet har økt fra 27 til 50 stk. på noen få år
- UtB har pr. nå ikke så mange blåsere, men det vil blant annet være en klarinettgruppe skoleåret 2018/2019
- Stavanger har et godt samarbeid med Senter for talentutvikling Barratt Due og er glade for å få et ekstra tilbud til regionen

CATCH AND RELEASE

Hvordan rekruttere og undervise talentfulle treblåsere i dag og i fremtiden?

Innlegg av Cecilie Løken

Cecile forteller at flere profesjonelle musikere fra hele Sverige stilte opp på flyktningmottak i 2015 for å spille konserter. Flykningene fikk prøve instrumenter og dette gjorde at rekrutteringen fikk en stor oppgang. Musikk kan være et middel til så mye – empati, lytting og samarbeid. Hun forteller videre at det er en drastisk synkende rekruttering innen klassisk musikk. Dette kan det være mange årsaker til, deriblant politikk og mangel på synlighet. Det kan være vanskelig å synes i det store bildet, og dette gjør at alle bør strebe etter mer levede musikk i hverdagen på alle plan. Hvordan skal vi fange menneskers interesse? Hvordan forvalter vi tiden når vi først har begynt å spille? Dette er ting vi må trene på å forbedre!

Når det gjelder rekruttering må vi sørge for å skaffe oss mer kunnskap om tiden vi lever i, bli flinkere til å forstå folks liv og hverdag.

Man kan ikke vente på at andre skal sette i gang flotte ting, dette må man gjøre selv. Vi må være nysgjerrige på hvordan barna har det. Mange barn i dag er slitne av å prestere på alle plan. I dag er vi vant til å få raske resultater – ting skal være enkelt og kreve lite egeninnsats. Musikken blir som en motvekt til dette. Det er viktig at vi formidler positive verdier som tålmodighet, medmenneskelighet og empati. Det er dette musikken gjør med oss. Det er også viktig å komme i kontakt med folk som kan mer enn en selv. Dette skal man aldri være redd for.

Cecilie forteller om en historie som kom på forsiden av avisen; Det var en skole som hadde elever med problemer. I stedet for å lage en vanlig skolekonsert bestemte Cecilie og hennes medmusikere seg for å lage hele dager hvor skolefag ble koblet sammen med konsertene. Dette traff elevene på samme tid som det skapte oppslag i aviser og på tv. Ved å våge å gjøre noe annerledes, velge et ukjent lokale og en setting som var helt ny for alle, skapte musikerne en god historie som både fikk oppmerksomhet og som skapte engasjement.

Når det gjelder undervisning må vi forvalte dette på en god måte. Ellers står man i fare for å miste elevene. Hva skal man gi elevene når man har fått tak i dem? Cecilie har en filosofi hvor følgende punkter står i fokus: medmenneskelighet, musiker og pedagogikk. En undervisningssituasjon er på mange måter unik. Man kan sette dype spor i menneskets liv og forsøke å balansere mellom å ikke kreve for mye, men heller ikke ha for lave krav. Det er viktig at man som lærer spiller for elevene sine og selv ønsker å lære og utvikles. På denne måten kan man inspirere eleven til å ønske det samme.

En spilletime kan for eksempel begynne med yoga for å få kroppen til å komme i fokus. Underveis kan elev og lærer veksle mellom å spille, slik at eleven får høre en som er bedre enn seg selv. En spilletime skal gi energi og fungere som en oase i en ellers bråkete hverdag. Underveis må man være tydelig. Spiller eleven surt må man si ifra om dette og forsøke å gi gode innspill til hvordan dette kan justeres. En pedagog må heller ikke være redd for å bruke moderne hjelpemidler. Det er mye fint som legges ut på sosiale medier som elevene kan lære masse av.

HVA SLAGS LÆRER ØNSKER JEG Å VÆRE?

Tanker om talentutvikling på messing

Av Frøydis Ree Wekre

(Se også vedlagte tekstmanus og artikler)

Frøydis uttaler at Norge har mange gode blåsere, men har fremdeles mye å lære når det gjelder å ta vare på de spesielle talentene. Hun ønsker selv å være en lærer som inspirerer og motiverer og hjelper alle elever som kommer til henne, slik at de kan oppleve fremgang som musikere og instrumentalister, uavhengig av hva slags personlighet, spillenivå og tidligere «bagasje» de bringer med seg. Men hvordan kan man gjøre dette på best mulig måte?

Et talent; hva er det og hva trenger det? Noen har talent for musikk (intonasjon, rytme etc.), andre for det manuelle (gode lunger, motivasjon etc.) eller talent for det systematiske arbeidet (god utnyttelse av øvetiden). Alle som ønsker å bli en god musiker må utvikle egne ferdigheter.

Videre skisserer Frøydis opp tre ting hun mener musikeren bør ha forståelse og ferdigheter innen:

- 1) **Musikk** som fenomen med alle dens fasetter og elementer
- 2) **Instrumentalteknikk** og dens rolle som musikkens tjener
- 3) **Selvtillit** og positiv mental utvikling/bygging

Det finnes flere ulike lærertyper og Frøydis skisserer opp to eksempler; Gartnerpedagogen som lar blomsten blomstre, tar bort litt ugress, vanner og håper at blomsten skal vokse seg til. På den andre siden har man Skulptøren som forteller akkurat hvordan det skal være. Overordnet skal læreren vise veien til et høyere nivå og plasserer seg selv mellom de skisserte lærertypene. En elev behøver både noen som forteller hva man skal gjøre, men også en som spør hva eleven selv vil. Som lærer må man blant annet gi tillitt, vise tålmodighet og aldri gi opp.

For at en lærer skal kunne utvikle de ekstraordinære talentene man vite hva som definerer høyt nivå. Det er også av stor betydning at lærer evner å skape et fruktbart samarbeid med talentet. For å kunne gjøre er det viktig med pedagogisk bevissthet, evne å definere musikalske og tekniske mål, avklare forventninger og velge egnet repertoar.

I en undervisningssituasjon har man også mange valg som lærer. Skal man være fysisk nær eller fjern i rommet, skal man sitte eller stå, legge frem hele "smørbrødslista" eller være selektiv? Det er sjeldent at eleven er lik en selv som lærer og man må blant annet ta hensyn til om eleven er ekstrovert/introvert, optimist/pessimist etc. Det er også viktig å være bevisst elevens grad av sensitivitet og tidligere "bagasje".

Det er ingen tvil om at de spesielle talentene trenger gode lærere med et eget høyt nivå og forståelse. Hvis en elev har flere lærere samtidig er det viktig at disse er på samme "planet" og arbeider i samme retning. Ellers er det viktig med hyppige spilletimer, høye krav til nivå uten at eleven opplever dette truende, motiverende og krevende repertoar, samt samspill og konserttrening.

Oppsummering fra Frøydis:

- Oppdater ditt eget spillovernivå og metoder for utvikling av teknikk
- Still krav til KIRAD; klang, intonasjon, rytmikk, artikulasjon, dynamikk
- La musikken trekke teknikken fremover
- Snakk mindre, gjør mer
- Tren even til å "lese" elevens individuelle personligheter
- Opprett gjensidige støttegrupper

TIDLIG TALENTUTVIKLING OG SPISSING

Eksempler fra barne-, ungdoms- og videregående skole

Av Randi Krogvold Lundqvist, Elin Holmen Kurverud og Alf Richard Kraggerud

Barratt Due har som visjon å kunne skape et rom som gir muligheten til å ta et realistisk valg om å bli musiker.

Musikk på Majorstuen er en ordinær grunnskole. Elevene får 36 ukers undervisning på hovedinstrument, bi-instrument, akkompagnementstimer, samspillsforum – interpretasjon og samspill, teori og kor. De har egne prosjekter på skolen i tillegg til prosjekter sammen med Barratt Due og andre samarbeidspartnere. Elevene får konserttrening gjennom huskonsserter, offentlige konsserter, ulike spilleoppdrag og åpen dag. Musikk på Majorstuen arbeider aktivt med rekruttering. Skoleåret 2018/2019 er det tatt opp totalt 30 stk. elever på blås. En typisk timeplan kan inneholde inntil 6 timer ekstra musikk per uke. Instrumentalopplæringen gjennomføres parallelt med ordinær timeplan og fagene elevene går glipp av tas igjen i ekstra tematimer med kontaktlærere.

Edvard Munch videregående skole har et samarbeid med Unge Talenter Barratt Due. Musikklinjene på Edvard Munch har to ulike talentprogrammer: Talentprogram i klassisk og Talentprogram i improvisatorisk musikk i samarbeid med eksterne profiler innen jazz. Elevene har 2 individuelle instrumentaltimer i uka (60 min. x 2). De får undervisning i blant annet kammermusikk, ensemble, interpretasjon, akkompagnement og teori. All undervisning gjennomføres av lærere ved Barratt Due. Av de totalt 75 plassene på Unge Talenter går ca. 30 stk. på Edvard Munch. Av totalt 35 akademiske timer i uka kan opptil 8 timer omdisponeres til øving. Elevene slipper ikke unna fag, men disponerer tiden selv. Dette går under 25 % regelen. Hver elev får et skreddersydd opplegg som evalueres hvert semester. Avtalen innebærer ikke reduksjon av faget eller kompetansemålene, det er bare en større del av fagarbeidet som eleven må gjøre utenom undervisningstidene. Eleven må møte til samtlige vurderingssituasjoner, og gjøre oppgaver og innleveringer som resten av klassen. En forutsetning for å klare dette er at eleven er faglig sterk i de fagene der timetallet skal reduseres. Hvis karakterene i 1.termin er svake, må eleven tilbake til alle timer i faget i 2. termin.

En elev med spesielle evner innenfor musikk har behov for en spisset musikkundervisning på høyeste nivå, mulighet for tilrettelegging/fleksibilitet i skolehverdagen, tid til øving, mulighet til å reise på utveksling/turné og å delta på konsserter og konkurranser. Selv med tilrettelegging som Musikk på Majorstuen og Edvard Munch VGS er det blant annet fremdeles stor fagtrengsel, krevende å få til 3 – 4 timer egenøving hver dag og utfordrende å strukturere egne forberedelser til akademiske fag. Begge institusjonene har stort fokus på at elevene skal spille hverandre gode, ha respekt for hverandre, anerkjenne og glede seg over hverandres suksess, samt dele og være generøse.

Alf Richard viser til noen forutsetninger for at et talent skal kunne lykkes. Han nevner blant annet tidlig start, gode lærere, et godt miljø, familieengasjement og en grunnleggende motivasjon som viktige punkter.

SENTER FOR
TALENTUTVIKLING
BARRATT DUE

 Barratt Due

Et fullverdig tilbud består av

Å tilhøre et talentmiljø og ha tilgang /adgang til møteplasser	Konserter, festivaler, utøvende arenaer
Nok tid med hovedinstrumentlærer (2 spilletimer per uke)	Støttefag som Teori, Hørelære, Bi-instrument o.a.
Samspill. Kammermusikk, ensembler, orkestre.	Akkompagnement og klasses timer
Kurs, mesterklasser, seminarer	Tid til å øve
Kontakt med excellence	Støtte fra familie, venner.
	Godt samarbeid mellom hjem, skole og talentprogram

TALENTKOLLEKTIVET

Hvordan utvikle talentet sitt i en gruppe?

Av Morten Øvrebekk

Morten Øvrebekk ønsker ikke å ha et fokus på det å utvikle et talent. Han har heller fokus på å drive Tasta Skolekorps så godt at alle som er med får et godt utgangspunkt. Han ønsker å bidra til et godt barne- og ungdomstilbud og gi elevene som er med et meningsfullt liv. Å drive med korps er en livsstil for Morten. Han henviser til Alexander Stöckl (hovedtrener for det norske herrelandslaget i skihopping) som har uttalt at det viktigste er å skape gode prosesser og å ha kompetanse i alle ledd.

Det er 70 år siden Tasta Skolekorps startet opp. Korpset har totalt hatt 5 dirigenter og Morten har selv ledet korpset i 30 år. I mai deltok korpset i EM i Utrecht og fikk en 4.plass i tillegg til solistpris som gikk til Skage Rollheim Larsen på marimba.

Morten har skapt sin egen engasjementsteori. "Du må skape ringer i vannet". Med dette ønsker han å formidle kunsten i å få til en interaksjon med flere som har ideer og impulser. I et korps eller en gruppe sendes det ut engasjement og ideer som sammen kan skape store ting. Dirigenten befinner seg i sentrum og forsøker å skape liv. Han eller hun er helt avhengig av "ringer i vannet" for å få til noe. Uten dette vil man ikke lykkes.

Tasta skolekorps har blant annet fokus på fellesøvelser, gruppeøvelser/enkeltundervisning, seminarer, konserter, show, konkurranser og korpsturer. Dette skal oppleves som gode prosesser for alle som er med. I tillegg er flere involvert i en del frivillig aktivitet som blant annet UtB Bjergsted,

Voksenkorps, SB-talent (Stavanger Brass sitt eget talentprogram) etc. Korpset har en god prestasjonskultur både som korps og som solister/ensembler. Det er samtidig fokus på sosiale aktiviteter og å ha det gøy sammen. For å kunne gi næring til selvstendige utøvere bruker Morten blant annet ulike øve-skjema, f.eks. 17. mai ØV! Her får elevene utdelt diplomer etter å ha nådd et fastsatt mål, og ofte legges dette også ut på deres interne Facebookside som et middel til å motivere elevene litt ekstra. Disse skjemaene kan bestå av både oppvarmingsøvelser, oversikt over egenøving, konkrete øvelser etc. Han viser til Ståle Solbakkens tankegang om at alle skal spille 60 prosent, unngå personlig nederlag og få ferdigsydde treningsopplegg (i form av daglige øvelser etc.).

Når Morten viser til kompetanse i alle ledd fremhever han blant annet bruken av faste instruktører som kjøpes via Stavanger Kulturskole, bruk av dirigent, hjelpedirigent og tilbud om slagverksinstruktør i Junior- og Mellomkorpset når de øver. Korpset setter mange ressurser inn for å kunne utvikle seg best mulig. Det er i tillegg mange ufaglærte musikanter med som ekstra instruktører. Morten fremhever også viktigheten av foreldresamarbeid og engasjement. Tasta skolekorps har et godt organisert styre hvor foreldre er organisert i komiteer.

PANEL-SAMTALE

Med Cecilie Løken, Alf Richard Kraggerud, Morten Øvrebekk, Anne Guri Frøystein og Reidun Gran

Hvordan kan vi rekruttere blåsere bedre enn i dag?

- Vi må få til mer i regionene. Ungene har tilhørighet til lokalmiljøet sitt og mister fort gløden dersom vi tar dem vekk fra det.
- Vi må ha levende musikk på hvert gatehjørne rundt om i verden. Proffe musikere må bli bedre på å ta med instrumentene i offentligheten. Jo mer musikk, jo mer får mennesker øynene opp.
- Rekrutteringen må være mer tydelig i skolen for der er det store muligheter. Man bør reise ut til skoler for å spille og aktivt rekruttere. Ofte kan det være en utfordring å få foreldrene med på laget.
- Det er alltid viktig å forsøke å få til noe uavhengig av nivå. Man må være fleksibel i timeplanen og kunne blande nivå.
- Det er viktig å organisere felles ting med elevene sine, som f.eks. reise på inspirasjonstur til Oslo. Da kan alle elevene spille for en ekstern lærer ut ifra sitt eget nivå. Dette vil også gi en selv som lærer inspirasjon.

Hvordan kan vi få til gode skolesamarbeid i regionene?

- Det krever langsiktig arbeid hvor man tilegner seg kunnskap om lovverket. Det er viktig at alt gjøres lovlig og at man er tålmodig hvis man møter på utfordringer. Om alle spiller på lag kan man få til mye.
- Det er av stor betydning å finne en politiker som er interessert og som kan bistå i prosessen
- For å komme i gang kan man forsøke å begynne med det praktiske og etter hvert få det skriftlige på plass.
- Det arrangeres et møte i Oslo 27. september 2018 som overordnet skal ta for seg ulike modeller for talentutvikling i samarbeid med skolen. Senteret vil dokumentere møtet og har som intensjon å kunne dele dette med flere i etterkant, men ønsker alle interesserte velkommen til å melde seg på.

Øver norske blåsertalenter nok i dag? Ja eller nei?

- Ja – ja – ja – ja – nei
- Barna er slitne i dag og det finnes nesten ikke rom i timeplanen for pusterom
- Et samarbeid mellom skole, foreldre og samfunn er viktig
- Noen ganger er det nok å øve 10 minutter hver dag i en oppstartsfasen enn å ikke øve i det hele tatt. Skal man utvikle seg på et høyt internasjonalt nivå er det selvsagt annerledes
- Det er viktig at elevene ønsker å øve. Ofte har ikke kunstfag plass i timeplanen og ofte har de mest talentfulle elevene hatt en form for homeschooling for å kunne få nok tid til å øve
- Flere i salen sier seg enige i at det selv ikke fikk øvd nok da de var yngre og at det ofte gikk perioder uten noe øving
- Det er viktig å ikke forvente for mye av elevene. Man må heller ta dem imot å forsøke å snu trenden, samt respektere at de i noen perioder ikke har like mye motivasjon. Kanskje vil spillegleden komme tilbake dersom man støtter opp når de gjør så godt de kan. De må også få rom til å vokse på andre måter i livet
- Det sosiale samspillet i å sitte i et korps er også en form for øving. Man øver på motorikk og på å være sammen. Målet bør være å bli et rikt menneske

- Hvis eleven ser på musikken som sitt prosjekt og har glød og tenning vil mye gå av seg selv. Men hvordan finne veien inn til hver enkelt? Noen må man legge litt ekstra trykk på, mens andre må man gi rom. Alle elever er forskjellige og en lærer har ansvar for å se eleven og finne ut hva de trenger
- Kanskje kan man som lærer hjelpe eleven med ulike øveskjema hvor man setter et minimumskrav. Kanskje blir eleven motivert til å øve mer hvis en slik prosess oppleves som et samarbeid
- For noen elever er det viktig å ha langsiktige mål

KONSERT MED CHRISTIAN IHLE HADLAND OG OSLO KAMMERAKADEMI

Oslo Kammerakademi: David Friedemann Strunck, Pierre Xhonneux, Steinar Granmo Nilsen og Alessandro Caprotti

TALENTUTVIKLING PÅ 22,5 MIN

Av Randi Krogvold Lundqvist og Elin Holmen Kurverud

Under innlegget ble det demonstrert ulike måter å bruke 22,5 minutter på. Randi og Elin arbeidet med egne elever fra Oslo, Mathias Zonca (fløyte) og Jonathan Alexander Mikkelsen (trompet).

MORGENDAGENS ORKESTERMUSIKER: UNG, LOVENDE OG UENDELIG ERFAREN

Av David Friedemann Strunck

Hvilke utfordringer har norske musikere med å nå til topps på prøvespill? Ofte fylles prøvespillene av musikere fra hele verden, og mange stusser over hvorfor det er så få norske som deltar/vinner prøvespill. Kanskje har vi ikke helt troen på våre egne, eller kanskje har vi et utdanningssystem som ikke er like bra som de internasjonale? Under obo-prøvespill har det vært vanlig å gi tilbakemelding til kandidater. Dette er imidlertid ikke alltid like lett når man ofte kjenner personene, eller om tilbakemeldingene er negativ. Under prøvespill er det gjennomgående at kandidatene får poeng på klang og musikalsk overskudd. David har erfart at det ofte er tydelig om det grunnleggende i spillet ikke er i orden, som f.eks. toneproduksjon.

David ønsker også å trekke frem det som er positivt. Oslo-Filharmonien hadde et prøvespill på fløyte hvor alle 33 søkere spilte veldig bra og tilnærmet perfekt. Hvem er da den beste? Her må både klang, fleksibilitet, bevegelse av klang, dynamisk bredde og musikalsk uttrykksvilje vurderes. David fremmer viktigheten av toneproduksjonen; lyden kommer ikke fra oboen, men fra munnstykket. For en fløyte er det der luften treffer, en klarinett der leppene vibrerer.

David inviterer frem Pierre Xhonneux som blant annet er klarinettist i Oslo Kammerakademi. Han forteller at det ikke finnes en organisert form for talentutvikling i Belgia, der han kommer fra. Videre støtter han opp om Davids utsagn om viktigheten av god toneproduksjon hos treblåsere. Dette er noe læreren må begynne med helt fra eleven begynner å spille. Det er for sent å begynne med et slikt fokus når elevene er kommet inn på høyere utdanning. Nivået på musikere går opp hvert år og

det blir vanskeligere og vanskeligere å få seg jobb eller å vinne en konkurranse. Lærerne må derfor bidra til å gi elevene de beste forutsetningene for å lykkes.

Hvis man først får leppene på plass etter litt øving vil det kun være å bevege fingrene. Det er viktig at elevene også har et munnstykke som passer. Intonasjon bør heller ikke være noe problem når leppeteknikken er på plass. Her må lærer og elev sammen finne den optimale munnstillingen som passer eleven best. Det er leppemuskulaturen som må jobbe, ikke kjeven.

Men hvordan kan en ung musiker i dag få jobb? Man bør være uendelig erfaren. Og hvordan kan man få erfaring? Som oftest blir orkestermusikere ansatt før de fyller 30 år. David fremhever viktigheten av å spille kammermusikk. Skal man klare å ha en stemme i et orkester/korps må man klare å forholde seg til intonasjon, rytme, samspill, en dirigent m.m. Den beste måten å øve dette på er i mindre rammer på samme tid som man også tilegner seg orkestererfaring. Et tips kan være å dele prøvene med korpset, slik at instrumentgruppene kan arbeide i mindre grupper. Messing er ofte flinkere til dette, men her må også treblåserne få prøve seg.

David viser til begrepet harmonisk intonasjon. Med dette mener han å kunne tilpasse seg intonasjon i en harmonisk sammenheng. Instrumentalt kan dette være vanskelig å få til på en god måte. I tillegg er det viktig å vite hvilken funksjon man har i en gruppe eller et orkester. Det er ypperlig å kunne lære slike ting gjennom kammermusikk. Et eksempel på gruppeforberedelser er under Ung Filharmonik hvor instrumentgruppene arbeider sammen både i forkant og under selve samlingen, i tillegg til at alle elevene settes opp i kammermusikkgrupper.

Når man underviser må man fokusere på å lære elevene å utvikle en selvstendig musikerpersonlighet. Det er mye bra med mesterlære, men det kan også begrense eleven. For å bli en toppidrettsutøver må man styrke selvilliten til elevene samtidig som man veileder dem. Det er viktig at elevene har fokus på musikkhistorie, musikkteori og hørelære. Dette bør i størst mulig grad tas med inn i undervisningen.

FRA SKOLEKORPS TIL PROFESJONELL MUSIKER

Intervju med Vidar Nordli om hans vei fra talent til profesjonell utøver

Med den raske fremgangen Vidar Nordli har hatt kan han oppfattes som et talent. Han jobber for øyeblikket som solotrombonist i DR Symfoniorkester, Danmarks Nasjonalorkester, og starter til høsten som ny solotrombonist i Bergen Filharmoniske Orkester. Han er også kjent som trombonist i brassbandet Eikanger-Bjørsvik. Vidar sier selv at han begynte sent og har drevet med mye forskjellig. Han har blant annet spilt piano i 12 år på Kulturskolen. Det som gjorde at han begynte i korps var at han flyttet til Bryne hvor han i 3. klasse begynte å spille althorn. Videre hadde han en normal aspirantopplæring med en god lærer og hadde tidlig evner til å lære noter og rytme raskt. Det var først under det første året på videregående at Vidar byttet hovedinstrument til trombone.

Egentlig hadde Vidar en tanke om å bli ingeniør, men dro i Gardemusikken og deretter et år på Toneheim Folkehøgskole. Etter dette kom han inn på Norges Musikkhøgskole og fullførte høyere utdanning der. Det var på Toneheim Vidar virkelig lærte å øve. Han fikk en god struktur på oppvarming og daglige øvelser som han fremdeles benytter i dag. I mange år spilte Vidar kun det som ble forventet av han. Dette var noe han mestret bra ettersom han alltid har hatt opplevelsen av å "forstått" spillingen. Han har alltid hatt en iver etter å øve på musikk, alt annet har bare blitt kjedelig.

Etter endt utdanning på NMH fikk Vidar fast jobb i Forsvarets Stabsmusikkorps. Vidar var kun 24 år på det tidspunktet. Han fikk permisjon for å kunne gjennomføre en mastergrad, men ønsket å si opp jobben til fordel for livet som freelancer 1 år etter gjennomført master. Deretter flyttet han til Bergen og ble Eikanger-Bjørsviks solotrombonist. Parallelt med dette fikk han vikariere i Bergen Filharmoniske Orkester.

Vidar har spilt i mange korps og brassband. Ofte måtte han spille 2 stemmer i brassband med for liten besetning. Det har nok lært han å prioritere og bli god på å lese hva som er viktig i notebildet. Vidar var medlem i Sandnes Orkesterforening en periode og fikk der sitt første møte med symfoniorkester. Han fikk muligheten til å spille store verker, som blant annet Ouverturen fra Tannhäuser. Hverdagen til Vidar bestod av skole på dagtid, og deretter ut for å spille i 4 – 5 ulike ensembler og korps. I korps er det ofte næringskjeden som bestemmer og frafall vil forforplante seg til de andre i gruppa. Vidar synes at hvert ensemble/ korps må ta ansvar for seg selv. Hvis solistene få en annen mulighet må de få gripe den.

I studietiden var Vidar med å starte Christiania Blåseensemble for å gi blåsere under høyere utdanning flere muligheter til samspill. Dette er blant annet det som har gjort at Vidar har fått enorme mengder med samspillmuligheter som han også har vært med på å skape selv. På den måten har han opparbeidet seg gode samspills-antenner og evner raskt å oppfatte spillereglene i et nytt ensemble. Ofte skal elever og studenter hjem for å øve i stedet for å oppsøke samspillsituasjoner. Mange blir forrettet inn mot egenøving og dette blir det ofte gode solister av. Men det er ikke alltid disse talentene evner å spille med andre musikere. Ofte får man kun en sjanse i freelancelivet og hvis man kun har øvd for seg selv stiller man ikke så sterkt.

I en prøvespillsituasjon blir man ofte målt etter et satt program. Det som oftest skinner igjennom er når man spiller for langt/ kort, spiller feil rytme eller har problemer med intonasjonen. Ettersom Vidars forhistorie i brassband har vært detaljfokusert har han hatt mye nytte av dette når han har øvd til ulike prøvespill. Ofte tar han opp selv og sjekker blant annet om intonasjonen er for lav eller høy ved å sjekke det opp med et piano. Vidars erfaring tilsier at et slikt detaljfokus kan være nøkkelen til å begynne å vinne prøvespill.

I oppsummeringen nevner Vidar noen viktige punkter:

- Spill i små ensembler uten dirigent og lær å løse ting selv
- Lær av gode dirigenter
- Bli god på noter slik at du kan lese det og gjøre opp en egen mening om musikken
- Form musikken du driver med – og dette må øves på!

KORT OPPSUMMERING ETTER GRUPPEARBEID

Med Sølve Grødem Wold, Anna-Lena Eriksen og Brynjar Sonstad

Deltakerne ble delt inn i 10 grupper basert på geografi og fikk i oppgave å diskutere to spørsmål.

1) Hva skal til for å forbedre rekrutteringen hos oss:

- Handler det om synliggjøring av det vi kan tilby?
 - Eller at tilbudet må være bra (eventuelt bedre)?
-
- Mange blåsere går i korps når de begynner. Mange savner et tilleggstilbud utenom dette. Ofte må elevene selv søke bedre korps og lærer for å utvikle seg
 - Det bør bli bedre kommunikasjon mellom de ulike programmene for unge musikere, men også mer kontakt mellom ulike instanser og forbund. Det er også av verdi at de ulike talenttilbudene defineres bedre ovenfor målgruppen for å unngå for mye overlapp i tilbudene. Hvert program bør kunne dekke ulike behov. Kanskje kan man også ha et talenttilbud uten krav om prøvespill, men for de som er interesserte?
 - Mange av Norges orkestermusikere har bakgrunn fra skolekorps og her har vi en unik arena til å rekruttere
 - Det er viktig å synliggjøre de tilbudene som faktisk finnes. Mye er avhengig av nettverk, men er også av verdi å benytte seg av alle kommunikasjonsmuligheter (sosiale media, brev etc.)
 - Gjennom synlighet bør det også fokuseres på likhet, slik at alle kan få et valg om å være med
 - Man kan gjøre synliggjøring kult ved f.eks. få undervisningen inn i skolen, slik som ved Musikk på Majorstuen og Edvard Munch VGS. Hvis undervisningen foregår i skoletiden vil det synliggjøres på en naturlig måte
 - Ved å bli flinkere til å stille opp for å spille på foreldremøter, juleavslutninger etc. vil man også kunne synliggjøre seg for mange. Man bør benytte alle slike sjanser til å vise frem det man driver med. Dette kan også bidra til å synliggjøre slike tilbud til foreldrene og vise frem hva som skal til for å bli god. Uten foreldrene på laget kan det bli vanskelig å rekruttere

OPPSUMMERT: Mer synlighet i alle kanaler, tydelig definisjon av de ulike talenttilbudene, tilbud som er store nok for å bygge et miljø og god foreldrekommunikasjon

2) Hvordan kan vi gjennom ulike måter å samarbeide på, bedre talenttilbudet til de mest motiverte elevene/ utøverne?

- Det viktigste er at elevene får fylt opp sitt potensiale
- Hvis talentprogrammene i regionene samarbeider kan det bli enklere å gi elevene det beste tilbudet som også er mest mulig tilpasset hver enkelt elev
- Kulturskolerådet kan være en viktig samarbeidspartner i et arbeid for å bedre tilbudet i sin region
- Talenttilbudene kan bli flinkere til å lære av hverandre
- Det er viktig at elevene får mulighet til å spille sammen med profesjonelle musikere, som f.eks. på Senterets talentsamlinger i regionene
- Skape møteplasser og tørre å dele med hverandre. Hvis man legger til rette for en slik kultur vil man sammen kunne utvikle seg
- Det er av betydning at elevene møter profesjonelle rammer uansett alder. Elevene må tas seriøst og oppleve å være likestilte

MED BLIKK FOR POTENSIALE

Av Harald Eikaas

Harald innleder med å trekke linjer til Danmark hvor talentutviklingen er lik uavhengig av instrument. I Norge er det frivillige musikklivet en viktig faktor i motsetning til nabolandene. Den frivillige tradisjonen er helt unik. Det finnes over 1100 skolekorps i landet og det krever ofte mye av en dirigent å dirigere skolekorps. Rekruttering til norske skolekorps skjer hovedsakelig en gang når barnet er rundt 9 år.

Videre viser Harald til at direksjonsfaget har blitt sett på som en profesjon de siste 10 årene. Blant annet gjennom dirigentstudier som finnes ved Universitetet i Stavanger. Nå ligger arbeidet i å rekruttere flere studenter til en slik utdanning. Dirigenten må forholde seg til en mangfoldig hverdag som består av å håndtere musikanter som et på et ulikt musikals nivå, forholde seg til et styre som består av foreldre, evne å utvikle hver enkelt elev (også talentene) og samtidig utvikle seg selv om dirigent. Dirigenten må ha bred kompetanse innen faget, didaktikk, yrkesetikk, endring og utvikling og sosial forståelse. Hvert barn i et korps kan bidra og det er dirigentens rolle å se dette. Dette er noe av det som gjør at profesjonen behøver et eget studie.

Men hvordan kan man bidra til å styrke dirigenten som fagperson? Ofte arbeider dirigenter alene og har ikke alltid så mye nettverk rundt seg. Et faglig fellesskap er helt nødvendig for å utvikles. NMF har blant annet opprettet "Dirigentnettverk" som skaper møteplasser 3 ganger i året hvor det tas opp faglige spørsmål. Like viktig er det sosiale med å møte kollegaer og utveksle erfaringer. Nettverksbyggingen er hel nødvendig.

Harald fremhever tenåringenes travle liv og tidsklemma. Hvis ikke eleven opplever individuell oppfølging, for lav kvalitet, negative holdninger fra venner og foresatte vil raskt andre interesser ta over til fordel for korps. Det finnes mange myter om at korps er sosialt "ukult" og at det spilles et repertoar som ikke appellerer.

Avslutningsvis forteller Harald hvordan han opplever at dirigenten kan bidra til talentutvikling. Han fremmer viktigheten av at dirigenten har fokus på mestringsopplevelsen (spesielt hos de yngste), at de eldre musikantene gis oppgaver de kan vokse på, at dirigenten ser hver enkelt musikanter sine behov og at man aktivt har et aktivt fokus på samarbeid.

EN STRYKERS BETRAKTNINGER OM TALENTUTVIKLING INNEN BLÅS

Av Alf Richard Kraggerud

Alf Richard presiserer viktigheten av at unge elever må få et godt tilbud fra de begynner å spille. Eksempelvis bruker Finland dobbelt så mye per elev som det Norge gjør. På hvilket tidspunkt eleven begynner å spille kan også være av betydning for videre utvikling. Alf Richard viser til at vanlig begynneralder ofte ligger på 9 – 10 år mens forskningen sier at den beste alderen å begynne er allerede når eleven er 5 år. Det skal allikevel sies at det ikke er umulig verken før eller etter dette. Det er viktig å ta elevens fysiske muligheter/ begrensninger i betraktning. I utlandet er det en sterkere tradisjon for å begynne å spille tidlig enn det er i Norge. Det er historiske tradisjoner som går langt tilbake i tid.

Videre poengterer Alf Richard viktigheten av gehørspill/ noter. Som pedagog må man finne ut hvilken inngang eleven har til dette. Ofte er det et ytre bilde som skaper det indre, og sjeldent det indre som skaper det ytre. Det er av betydning at elevene lærer seg til å aldri spille en note uten å ha hørt den inni seg først. Det er ikke unaturlig at barn kan få til dette selv om det kan virke krevende. Hvis eleven bli minnet om et slikt tankesett er det en god sjans for at den vil utvikle en balanse mellom det indre og det ytre.

Når det gjelder intonasjon mener Alf Richard det ikke er noe grunn til at barn skal spille surt, og dette er ikke noe han selv tillater i sin undervisning. Hvis en elev har talent for komposisjon er det viktig at vedkommende bli utfordret på dette. For mange kan det virke forløsende på prosessen med å høre notene inni seg ved å se på notebildet for deretter å utvikle en evne til å kunne formidle det man hører inni seg gjennom sitt instrument. Dette eksemplifiserer Alf Richard gjennom utsagnet; "From the heart", ikke "by heart".

Kort oppsummert bør vi etterstrebe å kunne gi alle elever en barndom med mestring og mulighet for utdanning og fordypning.

Se også vedlagte slides (fra flere av foredragene).

OPPSUMMERING

Samtale mellom deltakerne om utbyttet av konferansen. Noen av kommentarene i plenum:

- En viktig påminnelse å treffes på slike konferanser – det oppleves inspirerende og gir ny giv til å starte opp igjen til høsten
- Å ta barn seriøst – la de vokse, men heller ikke være redd for å stille krav

Det vil trolig bli en ny Blåserkonferanse i løpet av 2019. Vi vil komme tilbake med mer informasjon om hvor og når så fort dette er klart.

VEDLEGG

- 1) Kontaktliste til konferansens deltakere
- 2) Lysbilder fra flere av konferansens presentasjoner
- 3) Artikler fra Frøydis Ree Wekre
 1. Manus Blåserkonferansen 2018
 2. 1000 Ways to Teach
 3. Thoughts on Teaching
 4. Aldri si aldri
 5. Å undervise i intonasjon
 6. Hovedinstrumentundervisning del 1
 7. Hovedinstrumentundervisning del 2

AKTUELLE NETTLINKER

Barratt Due musikk institutt: <https://www.barrattdue.no/>

Edvard Munch VGS: <https://edvardmunch.vgs.no/fagtilbud/musikk-dans-drama/musikk/>

Musikk på Majorstuen: <https://majorstuen.osloskolen.no/fagtilbud/musikk-pa-majorstuen-skole/musikk-pa-majorstuen-skole/>

Norges Musikkorps Forbund: <https://musikkorps.no/>

Oslo Kammerakademi: <https://www.oslokammerakademi.com/home>

Ung Filharmoni: <http://www.ungfilharmoni.no/>

Unge talenter Bjergsted: <https://www.stavangerkulturskole.no/musikk/unge-talenter-bjergsted>

Universitetet i Stavanger: <http://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunsthøgskolen/>

Senter for talentutvikling Barratt Due: <https://www.barrattdue.no/sftbd/>

Saker i pressen:

<https://www.barrattdue.no/10-000-timer-225-minutter/>

<https://musikkultur.no/nyheter/tre-tips-for-talentutvikling-i-kulturskolen-6.54.550450.8587a9fbd8>

<http://www.ballade.no/sak/spill-pa-lag-med-korps-foreldrene/>

<http://www.ballade.no/sak/dette-gjor-en-god-musikklaerer/>

OM SENTER FOR TALENTUTVIKLING BARRATT DUE (SFTBD)

Senter for talentutvikling Barratt Due er en pådriver for å gi talenter innen klassisk musikk vekstvilkår på internasjonalt nivå der talentene bor.

Senteret støtter regionale talentmiljøer som ønsker å utvikle seg i Stavanger, Kristiansand, Bergen, Trondheim og Tromsø. Vårt mål er å arbeide for flere talentutviklingsplasser innen klassisk musikk i regionene.

Senteret er medarrangør av talentprogrammet Ung Filharmoni, samt initiativtaker og vertskap for nasjonale konferanser innen stryk, klaver og blås.

Senteret skal bidra til økt innsikt om talentutvikling og hva som skal til for å bli god, samt skape nasjonale og regionale møteplasser for formidling, deling og utvikling av kunnskap.

Senter for talentutvikling Barratt Due er muliggjort ved støtte fra Kavlifondet, Dextra Musica, Sparebankstiftelsen DNB, Tom Wilhelmsens stiftelse og Talent Norge AS.

Kontaktinfo:

Leder for Senter for talentutvikling

Anders Hall Grøterud

anders.groterud@bdm.no

+47 922 51 455